

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ¹

วันทนา ตรงศีลสัตย์²

การทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก และเป็นที่น่ากังวลที่ปรากฏชัดแจ้งไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ จำนวนมากที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของการคอร์รัปชัน จากการศึกษาพบว่า การคอร์รัปชันได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของระบบราชการ ระบบเศรษฐกิจและความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง และอีกจำนวนไม่น้อยที่มีความเชื่อว่าการคอร์รัปชันมีต้นตอมาจากวัฒนธรรมของชาวเอเชียเอง เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์โดย ขนบประเพณีเกี่ยวกับของฝาก ของขวัญ ของกำนัล และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น กลายเป็นโรคระบาดสังคมที่สามารถเปลี่ยนบุคคลอื่นๆ ในสังคมให้เกิดความเคยชินและยอมรับมากขึ้นได้ด้วย อีกทั้งปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป และจะยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ เช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก และภาคประชาชนที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ในการจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความรวดเร็ว สุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม ตลอดจนวาระการดำรงตำแหน่งไว้ อีกทั้งยังได้บัญญัติให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน

¹บทความนี้เรียบเรียงมาจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และรองศาสตราจารย์ จตุพร วงศ์ทองสรรค์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา 63 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จึงต้องมีการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดภารกิจหลักของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันการกระทำอันเป็นการทุจริต ด้านการปราบปรามการทุจริต และด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน โดยเฉพาะภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน นับเป็นภารกิจที่มีความสำคัญที่เพิ่มขึ้นมาจากผลของการปฏิรูประบบการเมือง ซึ่งได้กำหนดให้เป็นกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐที่จะใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดแนวทาง เสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหากรณีการกำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 และ 103 โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มิได้ให้ความหมายของคำว่า “บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ว่ามีความหมายว่าอย่างไร และจะมีความหมายรวมถึงบุตรนอกกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งบิดาได้รับรองแล้ว และบุตรบุญธรรมซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือไม่ เนื่องจากอาจเปิดช่องทางให้เจ้าพนักงานของรัฐได้ใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ยักยอก ฉ้อโกง หรือโอนทรัพย์สินของตนไว้กับบุตรนอกกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งบิดาได้รับรองแล้ว และบุตรบุญธรรมซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะได้

2. ปัญหากรณีเกี่ยวกับการนับระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 105 และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 เนื่องจากกฎหมายสองฉบับดังกล่าวมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งเกี่ยวกับเรื่องการนับระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินว่า หากวันครบกำหนดวันสุดท้ายของการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรงกับวันหยุดราชการนั้นจะต้องทำอย่างไร หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หากวันครบกำหนดดังกล่าว ตรงกับวันหยุดราชการ จะสามารถขยายระยะเวลาออกไปเป็นวันแรกที่เปิดทำการปกติให้เป็นวันสุดท้ายของการกำหนดระยะเวลาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้หรือไม่ เนื่องจากวันหยุดราชการก็เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่คนใดอยู่ปฏิบัติหน้าที่ และเป็นผลให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

3. ปัญหากรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินรวมถึงเอกสารประกอบหลักฐานที่พิสูจน์ความมั่งคั่งจริงของทรัพย์สินและหนี้สินไม่เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 อาทิเช่น การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้รับหนังสือทวงถามให้จัดส่งเอกสารหลักฐานที่พิสูจน์ความมั่งคั่งจริงของทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมแล้ว ปรากฏว่า เจ้าพนักงานของรัฐบางรายละเลยมิยอมจัดส่งมาให้แต่อย่างใด หรือบางรายจัดส่งมาให้แต่เพียงบางส่วน แต่ปรากฏว่า ไม่ครบและไม่ถูกต้อง ซึ่งกรณีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มิได้บัญญัติเกี่ยวกับฐานความผิดและโทษไว้ต่างหากจากฐานความผิดฐานกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังนั้น กรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเสนอเรื่อง เพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือศาลอาญาแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อพิจารณาและพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี เพียงฐานความผิดเดียวเท่านั้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ชื่อเสียง ครอบครัว และทรัพย์สินของเจ้าพนักงานของรัฐ

4. ปัญหาเกี่ยวกับกรณีที่ไม่มีกำหนดให้หน่วยงานกลางหรือบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการประเมินมูลค่าของทรัพย์สิน เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินมูลค่ารายการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานของรัฐ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 105 กำหนดให้แจ้งรายละเอียดรายการทรัพย์สินและหนี้สินลงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งทรัพย์สินบางรายการ อาทิเช่น ที่ดิน โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง และทรัพย์สินอื่น เจ้าพนักงานของรัฐนอกจากจะต้องแสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวลงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว ยังจะต้องแจ้งการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินลงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มิได้บัญญัติว่า การประเมินมูลค่าทรัพย์สินลงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะต้องกระทำโดยวิธีใด ดังนั้น เจ้าพนักงานของรัฐจึงอาจจะประเมินมูลค่าทรัพย์สินด้วยตนเอง โดยไม่มีหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานใดที่แน่นอนในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งเป็นช่องทางให้เจ้าพนักงานของรัฐมีเจตนาโดยไม่สุจริตด้วยการประเมินมูลค่าทรัพย์สินให้มีราคาที่สูงขึ้น เพื่อนำเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายมาปกปิดไว้

เมื่อได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้เขียนจึงได้มีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ปัญหากรณีการกำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 และ 103 โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มิได้ให้ความหมายของคำว่า “บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ว่ามีความหมายว่าอย่างไร และจะมีความหมายรวมถึงบุตรนอกกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งบิดาได้รับรองแล้ว และบุตรบุญธรรมซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือไม่ ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 วรรคสาม ดังต่อไปนี้

“บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามวรรคหนึ่งให้หมายความถึงบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่ชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วและบุตรบุญธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

2. ปัญหากรณีเกี่ยวกับการนับระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 105 และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 เนื่องจากกฎหมายสองฉบับดังกล่าวมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งเกี่ยวกับเรื่องการนับระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินว่า หากวันครบกำหนดวันสุดท้ายของการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรงกับวันหยุดราชการนั้นจะต้องทำอย่างไร หรือจะสามารถขยายระยะเวลาออกไปเป็นวันแรกที่เปิดทำการปกติให้เป็นวันสุดท้ายของกำหนดระยะเวลาตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้หรือไม่ ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 ข้อ 11 วรรคสอง ดังต่อไปนี้

“กรณีที่วันครบกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ 11 วรรคแรก (1) (2) และ (3) ตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของการครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว โดยให้นำหลักเรื่องการนับระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัตินี้”

3. ปัญหากรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินรวมถึงเอกสารประกอบหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินไม่เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 อาทิเช่น การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มิได้บัญญัติเกี่ยวกับฐานความผิดและโทษไว้ต่างหากจากความผิดฐานกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 ข้อ 34 วรรคสาม ดังต่อไปนี้

“เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ถ้าบุคคลดังกล่าวยังไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ถือว่า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และต้องระวางโทษปรับเป็นรายวันๆ ละ 500 บาท จนกว่าจะได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ถูกต้อง หรือกรณียื่นไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน และมีพฤติการณ์อันเชื่อได้ว่า มีเจตนาปกปิดทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจากการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินพบว่า ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า มีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการตามหมวด 3 ต่อไป”

4. ปัญหาเกี่ยวกับกรณีที่ไม่มีการกำหนดให้หน่วยงานกลางหรือบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการประเมินมูลค่าของทรัพย์สิน เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินมูลค่ารายการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานของรัฐ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 105 กำหนดให้แจ้งรายละเอียดรายการทรัพย์สินและหนี้สินลงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งทรัพย์สินบางรายการ อาทิเช่น ที่ดิน โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง และทรัพย์สินอื่น จะต้องแจ้งการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินลงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้บัญญัติว่า การประเมินมูลค่าทรัพย์สินนั้นจะต้องกระทำโดยวิธีใด ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 105 วรรคแรก ดังต่อไปนี้

“การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ยื่นพร้อมหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน หลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา รวมทั้งเอกสารรับรองการประเมินมูลค่าทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นจากหน่วยงานราชการหรือสมาคมเอกชนต่างๆ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านทรัพย์สินต่างๆ เป็นอย่างดี โดยในกรณียื่นเป็นเอกสารผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้อง

แสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว ที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 ข้อ 11 วรรคแรก ดังต่อไปนี้

“การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ยื่นพร้อมหลักฐานที่พิสูจน์ความ มีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งหลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา รวมทั้งเอกสารรับรองการประเมินมูลค่าทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นจากหน่วยงานราชการหรือสมาคมเอกชน ต่างๆ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านทรัพย์สินต่างๆ เป็นอย่างดี โดยในกรณียื่นเป็นเอกสารผู้ยื่นจะต้อง ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ ทรัพย์สินและ หนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของบุคคล ดังกล่าวที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย”

เอกสารอ้างอิง

วรวิทย์ สุขบุญ, นิติศาสตร์ว่าด้วยการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินของ ป.ป.ช. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560

สำนักงาน ป.ป.ช. ข้อควรรู้เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรุงเทพมหานคร., 2558
กล้า สมุทร. “ศาลรัฐธรรมนูญกับการพิจารณาคดีตามมาตรา 295 (กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่น

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงอันควรแจ้งให้ทราบ” วารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 3, เล่ม ที่ 7 มกราคม – เมษายน 2544